

planinski vestnik

glasilo planinske zveze slovenije 1. 1967 - št. 3

SEDLO BELEGA VALA

Metod Humar

Ob šestih budistični čaj, kot vedno, ob osmih krenemo Tone, Gjurm in Dorzi.

Tabor II naj bi stal nekje pod sedlom še na terasi na višini 5700 do 5900 m, varen pred plazovi. Ljubo in Cic sta včeraj markirala pot do tja, midva pa naj danes postaviva tabor.

Sijajno sta se umaknila razbitemu delu ledenika. Smer drži pod stenami Miške (kotiral Dyhrenfurt), ko se pa ledenik umiri, gre na sreda terase in se polagoma vzpenja proti serakom pod sedlom Belega vala.

Res lepa pot. Škoda da ne morem tudi lepo dihati, potem bi v tem sijajnem vremenu človek skoraj užival. Toda tako ne gre, vsak meter je krepko priborjen, vsaka malo večja vzpetina zahteva kratek počitek. Kaže, da v Himalaji skoraj ne bomo uživali.

Včerajšnji zmagoslavni prihod v tabor I (ni me bolela glava) je danes pozabljen, ne bomo še kmalu na vrhu. Kako lepo je bilo sedeti na toplem soncu in delati načrte, pa tole pa ono in na vrh seveda. Danes z odprtimi usti zijam v šerpi, ki divjata kot lokomotivi. Zadnji konec pred razpoko komaj izdelam. Tu sta včeraj Ljubo in Cic pustila cepin-kladivo ter nekaj klinov in označila prostor za T II. Lepo, samo da sedim — višina 5800 m.

Šerpi garata, ne vem, kje ti fantje jemljejo moč. Tudi midva postavljava šotora. Skuhamo čaj, šerpama napiševa listek, kaj naj jutri navsezgodaj prineseta sem, da gremo proti sedlu.

Ko odhajata, mi ne gre v glavo, kako bosta jutri navsezgodaj prišla sem, ko smo pa danes 4 ure garali kot črne živine. Res, da smo težko nosili, toda saj bosta jutri tudi. Šerpi sta, to je dobro. Ljubo je včeraj rekel: »Boljša je visoka oblačnost kot sonce.«

Mislim v odlomkih, to je sonce — višina. Seveda višje smo kot Elbrus, torej rekord, le škoda da ne moreva zaliti. Žejen sem.

Popoldne prežidva v šotorih, ki naju delno ščitita pred strašnim soncem. Na večer kuhava. Lepo je: mraz in lepo vreme. Da bi le Gjurm in Dorzi kmalu prišla, potem naskočimo ovira, ki je zavnila Švicarje. Od tu pa do vrha snežne opasti bo trda. Če tu ne bo šlo, potem nimamo na tem hribu kaj iskati.

Spet sva v zagonu, šlo bo; Mora iti! Kako lepo je, če ima človek moralo (ljubi se mu živeti). Lep večer se preseli v noč, midva pa v šotora. Vzamem tablete za spanje in zoper glavobol. V upanju, da bo jutri šlo, si voščiva lahko noč.

Videti je, da s tabletami za spanje ne bo nič. Počasi začenjam misliti na našo pot, kje se je začela. Na Brnikih, ne v Daranu. Ne, morda zame takrat, ko sem z derezami, za pet številke prevelikimi za mojo nogo, in z vezavo, ki jo ženske uporabljajo za fino perilo, sam šel na Ojstrico. Ne vem, kje se je začelo. Toliko je stvari, ki so nas spravile sem, da bi težko rekel, kdaj se je začelo. Verjetno sem tu zato, ker rad hodim v hribe in sem jim posvetil ves svoj prosti čas. Čudovita dežela je tale Himalaja. Kakor nerazložljive sanje. Škoda, da je tako visoka. Če bi bila nižja, bi si verjetno znal razložiti, kdaj se je začelo.

»Vstani, sneži, sedem je ura.«

Sneži, pa tako rad bi šel naprej! — Sicer bo pa v bazi prav prijetno.

»Preklete, da se vse tako pokvari. Danes bi zares prišli gor!« Do 12. ure bova čakala šerpi in če ju ne bo, greva nazaj. Pa je res škoda, da sneži, za ped novega snega je že.

Ob osmih pridivjata Dorzi in Gjurm. Prineseta vse, kar sva napisala, še več. Sijajna fanta sta. Gjurm pravi, da ne bi škodilo, če bi šli malo proti sedlu. Korajžen fant. S Tonetom se spogledava. Pa pojdim. Če pa bo slabše, se vrnemo, pravi Gjurm.

Šerpi nosita tehnično opremo (aluminijaste lestvice, markirne zastavice, pomožne vrvi, ledne kline), Tone eno vrv, jaz pa solo. Po 500 metrih še kar položnega vzpona pred »ta zaresnim« se ustavimo. Sneži huje. »Se eno cigareto, pa bomo videli, kaj bo,« pravi Gjurm, — kakor da je on sahib. Po eni cigareti sem jaz za drugo (žal mi je 100 metrov višine). Snežiti malo ponehuje

in brez besed zagazimo v strmino med serake in razpoke.

Šerpi gazita naprej do kolen. Pozabim, da sem v Himalaji in ju prehitim. Sicer pa imata fanta čudne namene, naravnost v ledene previse in plaznice hočeta. Včasih gazim v hudi strmini do pasu. Prečimo po robovih razpok in se po vseh štirih plazimo čez na videz majave snežne mostičke. Da je ponovno začelo snežiti, smo pozabili. Še malo in na sedlu bomo — pot bo odprta. Škoda, da včasih izgubljam na višini, toda navpične in previsne serake zmagujemo v prečnicah seveda. Vraže strma je tale stotina metrov, pa seraki, pa orientacijsko zaguljeni. Na srečo si pot markiramo z markirnimi zastavicami.

»Hudič si,« pravi Tone, ko do prsi zakopan rinem v zadnjo strmino pod poldrug meter veliko opastjo. Dosežena je opast, še tri metre in na sedlu bomo. Spet pozabim, da sem v Himalaji. Opasti sem vedno rad plezal, lotim se je po domače; izsekam stopinjo, drugo luknjo za roko, cepin — čim višje, hop in na dnu razpoke sem. Tone se prizanesljivo reži, šerpi pa kar odkrito. Če bi imel sapo, bi se še sam režal. Lovim sapo in se sprašujem, zakaj sem tu.

Pozabil sem staro pravilo: pet korakov počitek, sicer po sedmem koraku padeš.

Ladislav Lesar

EROZIJA

(Urošu Tršanu)

*Vdiram v nesmiselno prostost;
v mrak gluhih senc
in sem kot jadro drobnega mrčesa.*

*Tako bežim s teh blodnosti
v še večjo opustošenost;
lazim pod hrib;
pod grm;
pod plešavost možgan,
da se navešelim.*

*In če se vzpenjaš po strmini
v hrib;
če slutiš vrh,
kakor proščenje severa
in si še zmerom le
ne moč,
te zlomi bolečina v tilniku;
se svet razkolje.*

*Če se premakneš
(sežeš do najlepše skale),
kot nežnost jo začutiš,
ničesar drugega.*

Potem se lotim oprezneje: vse cepine v njo in z zadnjico na Tonetovi glavi zabijem cepin na rob sedla.

Sedlo 6200 m je daleč nad mojim rekordom, prvi človek na njem, pa ni zmagooslavja v meni. — Prazen sem.

19. 9. 1965 Baza

Pripravljanje tovorov.

Tonač in Pavle Šimenc (Pablo) ter Dakia in Karma gredo iz tabora I, da bi postavili tabor III na sedlu. Ves dan slaba poročila. Gazijo čez kolena, mraz je in bojijo se, da ne bodo prišli na sedlo. Zvečer vsi čepimo pri primopredajniku.

Uspelo je. Na sedlu stojita dva šotora. Skačem od veselja.

22. 9. 1965 tabor I—III

Ob 7,30 uri sva s Tonetom težko otovorjena odšla proti sedlu. Že ko sem začel hoditi, mi je bilo slabo in sem se dolgo boril s tem, da nisem bruhal. Težko sem hodil — dve uri sva hodila do tabora II. Tam sva srečala Cica in Ljuba, ki sta se vračala iz tabora III. Včeraj sta rešila še zadnji tehnični problem. Strme vesine in serake nad sedlom sta opremila s pritrjenimi vrvmi. V taboru II sva si naložila še nekaj opreme ter z muko odšla naprej. Vsakih 100 metrov sem padel v sneg kot pokošen. Okrog sonca je bil kolobar. Že sem mislil nazaj, pa me je vleklo naprej.

100 m pod sedlom nama je prišel nasproti Gjurm, prinesel čaj ter od tam naprej nesel moj nahrbtnik. Zastokal je, ko si ga je naložil. Torej le nisem zanič.

Na sedlu sva s Tonetom popravila šotore, šerpi sta kuhala. Čim sem popil čaj, sem ga izbruhal, bolela me je glava. Zavlekel sem se v šotor in tam čakal jutra. Noč je bila zame obupno dolga.

2. 10. 1965 tabor I—III

Ob osmih gremo Tone, Pavle, Jože, Karma in Ang Tensing na sedlo. Do tabora II rabimo štiri ure zaradi zadnjega dela poti, kjer se je udiralo do pasu. Od tabora II naprej je pot dobra, ker je zgažena. Včeraj sta jo Dakia in Gjurm, danes pa Pavle in Tonač, Dakia in Dorzi. Ko smo prišli v tabor II (sedlo), je bilo tam pravo razdejanje. Trije šotori so zasuti in polomljeni. S skupnimi močmi izkopljemo zasuto opremo in postavimo nove šotore.

5. 10. 1965 tabor III

Tone in Pablo gresta v T I. Ljubo in Gjurm sesto-pota zaradi klož. Poskušala sta priti na koto

7535. Zvečer sneži in veter je prav divji. Tako se nam zdi, da bomo morali vsi nazaj. Obupne so noči v šotoru. Brez spanja, telo je ena sama želja po toploti, nežnosti in domu.

7. 10. 1965 tabor III

Z Ljubom sva se vrnila s kote. Ponoči razsaja divji veter. Dosti mi je Himalaje.

Rad bi se vrnil tjo, kjer je toplo, kjer ni hlastanja za zrakom, kjer lahko ležiš v sami srajci na travi in sanjaš o Himalaji. Samo v sanjah je lepa.

RAZGLEDNI STOLP NA ŽIGERTOVEM VRHU

Ivan Šumljak

8. aprila 1901 je na občnem zboru prejela pravkar ustanovljena Podravska podružnica SPD v Rušah med drugimi tudi tole brzojavko: »Razvijaj, razcvetaj se, nova podružnica! Bodi branitelj naše severne rodne meje! Kličemo Ti: Naprej!« Brzojavko so poslali ljubljanski piparji in njena vsebina je takoj postala program novoustanovljeni planinski podružnici, program, ki ga je 60 let, vse do današnjega dne, vestno in zvesto izpolnjevala.

Novo planinsko društvo je takoj začelo z delom: nadelavalo je planinska pota, jih zaznamovalo in opremljalo s slovenskimi smernimi tablam, prirejalo je sestanke, veselice in krajše ter daljše izlete, ki so jih oznanjali mariborska časnika Slovenski gospodar in Slovencem naklonjeni nemški list Südsteierische Presse ter celjska Domovina. Na primernih mestih je društvo postavilo mize in klopi in si oskrbelo planinske vpisne knjige, tako v Hauptmanovi gostilni na Urbanu, pri Duhu in na Klopnem vrhu. Načelnštvo je skrbelo tudi za članke v Planinskem vestniku in že v prvih številkah našega glasila lahko najdemo prispevke o Pohorju in Kozjaku. Lesjak je opisal pot iz Ruš na Klopni vrh, Ivan Žmavc pa je objavil članek »Razgled pri Pongracu na Radovini«.

Izleti so bili za večino udeležencev pravo odkrivanje še neznanega ali samo malo znanega planinskega sveta: poslušali so šumenje potokov in bučanje slapov v globokih soteskah, prisluškovali

šepetu skrivnostnih pohorskih barij, občudovali bujno cvetano in obširne gozdove s stoletnimi drevesnimi orjaki. Obiskovali so kroje, kjer so nekoč vlivali pohorsko steklo, se ustavljali pri zasanjanih starih cerkvah, se oglašali v pohorskih bajtah, govorili z domačini in jih tako spoznavali, skratka: bila je to romantična doba planinstva na naši severni meji. Proti večeru so se vračali polni svetega navdušenja za slovensko narodno stvar in polni koristnih sklepov. Prepevaje domoljubne pesmi so navadno strumno prikorakali nazaj v Ruše in zapeli društveno geslo »Za hrib naš in log«.

Nekaj pa so naši izletniki na Pohorju vendar pogrešali, nekaj, česar so se govorniki v drugih planinah, recimo na Uršlji gori ali v Savinjskih gorah, neizmerno veselili — na Pohorju ni bilo pravega razgleda, ker ga do vrha pokrivajo gozdovi. Zaradi tega se ne smemo čuditi, če se je med izletniki pojavila zamisel, da naj društvo postavi na nekaterih mestih razgledne stolpe.

Ko so v drugem letu društvenega obstoja napravili izlet na sosedni Boč, so se dokončno odločili, da postavijo nekje v bližini Areha stolp. Na Boču je bilo namreč nekaj stolpu podobnega. Leta 1899 je postavila Savinjska podružnica na vrhu preprosto kočo z enim samim 4×4 m velikim prostorom in skupnim ležiščem pod streho. Poleg koče pa so v krošnji velike bukve napravili ograjen razgledni oder s klopmi in mizo. Na oder so prišli po lestvi. S tega razgledišča je bil zelo lep pogled na vse strani, posebno pa proti Pohorju. Lep razgled je izletnike tako navdušil, da so takoj začeli delati načrte in sestavljati predračun za stolp pri Arehu. Na občnem zboru 29. marca 1903 — bil je v Narodnem domu v Mariboru — so načrte odobrili in sprejeli tudi predračun 1200 K. Pozneje se je izkazalo, da je stal stolp trikrat več, torej 3600 K, natančno pa 3616,16 K, kar je bilo v tistih časih zelo dosti.

Takoj po občnem zboru so začeli s tehničnimi pripravami. Stolp so sklenili postaviti zapadno od Arehove cerkve, na 1346 m visokem Žigertovem vrhu. Tedanji posestnik tega vrha Marko Kapun, po domače Žigert, je brezplačno odstopil parcelo za stolp. V svojih gozdovih je posekal mnogo stavbnega lesa, ki ga je tudi pomagal dovažati na stavbišče. Gradbeni načrt v merilu 1 : 50 je narisal Dragotin Nerat. Na platno napeta risba kaže stolp v pročelju in šestih presekih. Z dobro ohranjenega načrta ni razvidno, da bi predložili načrt oblastem v pregled in odobritev. Morda to v tistih časih za tak stolp še ni bilo potrebno. Delo so prevzeli domači tesarji pod vodstvom Ivana Škariča. Šlo je hitro od rok in je trajalo tri